

Exemples il·lustradors d'un dels usos de *ésser i estar*

Jaume VALLCORBA I ROCOSA

En català el verb *estar* és d'aspecte duratiu; significa, doncs, *passar temps* en una situació, en unes condicions, en un estat, transitòriament. Ens ho demostra el fet que hi ha el verb *estar* quan en l'oració figura un circumstancial de temps en què hi ha explícit un quantificador (*dos, set, algun, molts, força, prou*, etc.)¹, el qual mesura la durada. Vegem-ne un exemple, amb el quantificador *trenta*:

Amb **trenta anys d'estar** a la botiga coneixia el cor humà de tot el barri (Rusiñol, *L'auca del senyor Esteve*, O.C., Ed. Selecta, p. 52).

En aquest exemple, *trenta anys* és la quantitat de *temps passat* a la botiga.

Contràriament, el verb *ésser* expressa el que veiem de cop d'ull, en un moment, com una fotografia instantània, sense voler referir-nos a la durada. El circumstancial de temps que concorda semànticament amb *ésser* és el que no conté cap quantificador: l'anomenem de datació. Vegem-ne un exemple on els circumstancials de datació són *avui* i *demà*, sense cap quantificador: *La vida i la mort Déu la té. Avui hi som i demà no hi som* (Rusiñol, *ibídem*, p. 53).

Per a il·lustrar millor la diferència entre els circumstancials de temps de datació i de durada, farem servir textos amb circumstancials amb un element expressiu comú, el substantiu temporal *dia*. Primerament en transcriurem dels volums I-V de la *Crònica* del rei Jaume I, en edició de Barcino, publicats entre 1926 i 1960. En retoco lleument la grafia per acostar-nos-els.

Circumstancial, *aquell dia*, sense quantificador, amb el verb *ésser*:

E en aquell lloc mantinent [de seguida] haguem acord e consell que faéssem nostra cort general en Barcelona, e que fos cort general de l'arquibisbe de Tarragona, e dels bisbes, e [...]; e que aquell dia fossen en Barcelona ab nós (vol. I, p. 120).

E aquell dia que nós havíem donat a la regina que fos en Tortosa (V, 22).

E aquell dia que fom [fórem] al Puig, partim [repartim] los LXXXVI cavalls a aquells qui perduts los havien (IV, 68).

Circumstancial, *tot lo/aquell dia*, amb el quantificador **tot**, amb verb *estar* i no pas *ésser*:

E tot lo dia estaven ab nós, e al vespre anàvessen recollir a la mar (II, 54).

E estiguem tot aquell dia, e aquella nit e altre dia (II, 120).

E nós qui entràvem en Tarragona pel camí dessús de Vila-seca, vim al matí arbres [de vaixells de vela] molts en Salou; e estem tot aquell dia (IV, 56).

En segon lloc, per no quedar-nos solament amb exemples dels temps del rei Jaume I, n'aportem de més propers, també, com en els exemples anteriors, emprant-hi el circumstancial *el dia*, contraposat a **tot el dia**. Advertim que els casos que exemplifiquem no són contradits per cap exemple dels mateixos textos d'on els extraiem.

AMB ÉSSER:

I prou que ho sabeu, vós, on la vàreu portar, Avi del dimoni. Vós hi éreu, al molí, aquell dia: prou que ho sabeu (Vayreda, *La Punyalada*, Barcanova, p. 160).

AMB ESTAR:

M'estic tot lo dia a casa (S. Genís, *El auxiliar del maestro catalán en la enseñanza de la lengua castellana*. Parte segunda, 5a edició, p. 51, tema 51).

Vaig veure com daven garrot [...], i així anant continuant fins que n'hi tingueren dotze, i tot lo dia s'estiguieren allí (Guerra i vida pagesa a la Catalunya del segle XVII, Curial, p. 72).

Estiguérem a Ntra. Sra. de Cabrera **tot aqueix dia** (*ibídem*, p. 83).

Hem aportat exemples amb el quantificador *tot* (amb el verb *estar*) o sense (amb el verb *ésser*). Però igualment ho hauríem exemplificat amb qualsevol altre quantificador, i també amb qualsevol altre mot temporal, com ara *setmana, hora, divendres, avui, demà*, etc., com és el cas dels dos primers exemples d'aquest article.

Finalment, val a dir que en les dites accepcions tant *ésser* com *estar* poden usar-se sense cap circumstancial de temps. El cas és, però, que els dos circumstancials esmentats ens han permès de determinar els valors semàntics de l'un verb i l'altre. ♦

1. Vegeu la llista dels mots quantificadors o quantitatius a les pp. 20 i 21 del meu llibre: *Els verbs ésser i estar en català*, Departament de Filologia Catalana, Universitat de Barcelona, Curial Edicions Catalanes, Barcelona 1978; llista que figura també a pp. 24 i 15 dels núms. 26 i 30 respectivament de *Llengua Nacional*, dins uns articles meus.